

CESTA ĽUDSKEJ BYTOSTI

*Je možné objaviť šťastie
v obyčajnom živote?*

OSHO

ŽIVOTNÉ PRAVDY

CESTA
ĽUDSKEJ
BYTOSTI

OSHO

*Je možné objaviť šťastie
v obyčajnom živote?*

EZOTERIKA • POZNANIE • DUCHOVNÝ ROZVOJ

JOURNEY OF BEING HUMAN

Copyright © 2010 OSHO International Foundation, Switzerland. www.osho.com/copyrights.

Slovak edition © 2013 by Eastone Group, a.s. All rights reserved.

Original title: *JOURNEY OF BEING HUMAN*, by Osho.

OSHO je registrovanou značkou Osho International Foundation, www.osho.com/trademarks.

Materiál v tejto knihe je výberom z viacerých Oshových prednášok pred živým publikom. Všetky Oshove prednášky boli v úplnej podobe publikované knižne a sú tiež k dispozícii ako audionahrávky. Originálne audionahrávky a kompletný textový archív je prístupný online v OSHO Library, www.osho.com.

Z anglického originálu *Osho – Journey of Being Human* preložila Anna Gálisová.

V roku 2014 vydalo vydavateľstvo Eastone Books, Bratislava.

www.eastonebooks.com

Translation © 2014 Mgr. Anna Gálisová, PhD.

Redakčná úprava: Mgr. Alica Činčárová

Layout: Studio Eastone

Tlač: Kasico, a.s.

Všetky práva vyhradené. Okrem použitia ukážok na účely recenzie a kritiky žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná ani šírená v akejkolvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-8109-241-1

OBSAH

<i>Úvod</i>	IX
KAPITOLA 1: CESTA LUDSKOSTI	1
<i>Tvrdíte, že život sám o sebe je taký uspokojujúci, taký zmysluplný, taký blažený – tak potom prečo sa človek cíti tak mizerne?.....</i>	<i>1</i>
<i>Čo je utrpenie a čo je extáza?.....</i>	<i>17</i>
<i>Viem, že od nás všetkých chceš, aby sme sa zbavili svojho ega a mysle, a viem, že v mojom prípade je to absolútne nevyhnutné. Ale nebol by pri úplnej absencii ega a mysle život tých z nás, ktorí musia pracovať v skutočnom svete, ešte ťažší?.....</i>	<i>32</i>
KAPITOLA 2: OD KOLÍSKY PO HROB	35
<i>Ako najlepšie pomôcť dieťaťu vyrásť bez toho, aby ste zasahovali do jeho prirodzeného potenciálu?.....</i>	<i>35</i>
<i>Pamätám si, že keď som bol malý, moji rodičia si užívali život. Môj otec maloval a písal poéziu a mama ma učila tancovať. Obaja boli agnostici a nikdy ma nevedli k žiadnemu náboženstvu. Dnes sú rozvedení a každý z nich žije vo svojom tichom zúfalstve bez ochoty na tom čokoľvek zmeniť. Pripadajú mi ako mŕtvi, sú to len telesné schránky plné strachu. Je mi z toho smutno, pretože kedysi vedeli svoj život skutočne žiť. Čo sa im stalo?.....</i>	<i>55</i>
<i>Čo je to generačný rozdiel?.....</i>	<i>69</i>
<i>Aký presne je váš postoj k smrti?.....</i>	<i>79</i>
KAPITOLA 3: HĽADANIE DUŠE	81
<i>Mohli by ste mi, prosím, pomôcť pochopiť, kto som?.....</i>	<i>81</i>
<i>Počul som od vás, že osvietenie je transcendentnosť mysle – vedomej, nevedomej, podvedomej –, ktorá splynie s oceánom života, s vesmírom, ničotou. Rozprávali ste mi aj o individuálnosti ľudských bytostí. Ako by sa mohla prejaviť individuálnosť osvietenej bytosti, keď splynula s celkom?.....</i>	<i>87</i>

<i>Nemôžem uveriť tomu, že jestvujem.</i>	
<i>Čo nie je so mnou v poriadku?.....</i>	90
<i>Niekedy mám pocit, že neexistujem. Keď vojdem do izby, nikto ma nevidí. Keď prehovorím, nikto ma nepočuje. Keď sa ma dotkne priateľ, nie som pevná hmota. Cítim sa ako ortuť, ktorá sa prevaľuje medzi prstami. Ako môžem stratiť samého seba, keď nejestvujem?.....</i>	92

KAPITOLA 4: UTRPENIE VO SNE 97

<i>Prečo zveličujeme? Prečo robíme z komára somára?.....</i>	97
<i>Všimol som si, že hlboko vo svojom vnútri chcem, aby ma niekto miloval, aby ma ľudia akceptovali ako najvýznamnejšiu osobu na svete, že chcem byť najslávnejším človekom. A bolí ma, keď ma niekto odmieta. Čo mám robiť s týmito svojimi túžbami?.....</i>	103
<i>Čo robiť s pocitom bezmocnosti, ktorý pramení vo frustrácii z toho, že nič nie je absolútne uspokojivé? Nič nie je dost?.....</i>	107
<i>Čo chcem?.....</i>	110

KAPITOLA 5: NEOBYČAJNE OBYČAJNÝ 117

<i>Je naozaj možné objaviť šťastie v obyčajnom živote? Cítim, že môj život je veľmi nudný. Čo by som mal/a urobiť?.....</i>	117
<i>Čo je dôležité?.....</i>	120
<i>Moja skúsenosť so sebou samým je najintenzívnejšia skúsenosť v mojom živote. Je aj najbezvýznamnejšia. Prosím, objasnite to.</i>	122
<i>Georgij Gurdžijev povedal: „Ste uväznení. Keby ste sa chceli oslobodiť, musíte si v prvom rade uvedomiť svoju neslobodu. Pokiaľ si myslíte, že ste slobodní, neoslobodíte sa.“ Čo je to za väzenie, ktoré nazývam „domov“?.....</i>	127

DOSLOV: STUDNICA VAŠICH POKLADOV JE VO VÁS SAMÝCH 136

<i>Čo si myslíte o vete: „Bez utópie sa nič nezlepší.“ Je to hlúposť?.....</i>	136
--	-----

<i>Viac informácií</i>	142
<i>O autorovi</i>	143
<i>O meditačnom stredisku</i>	145

Pamätajte, že život sa skladá z maličkostí, veľké veci v ňom neexistujú. Vznikajú práve z maličkostí. Jednoduchý skutok, nech už je dobrý či zlý, nemusí vyzerať ako veľmi významný. Ani obyčajný úsmev tak nemusí na nás pôsobiť, ale je súčasťou dlhšieho procesu. Isteže, jeden kvet netvorí celú girlandu, ale tá by bez neho a bez ďalších kvetov neexistovala.

Nezľahčujte ani svoje zlyhania, ani svoje dobré skutky. Každý čin má svoj význam: ak je zlý, budete trpieť, ak je dobrý, budete sa tešiť zo života. A radosť zo života je jediný spôsob, ako zistiť, že Boh existuje. Iba v stave blaženosti získate dôkaz Jeho existencie. Neexistuje logický dôkaz, že Boh naozaj jestvuje, ale keď prekypujete radosťou, keď od radosti tancujete, z toho tanca vďačnosť vyvstane sama od seba. Zrodí sa vďačnosť, modlitba a v tej modlitbe budete znovuzrodení tak vy, ako aj Boh.

Život sa skladá z maličkostí a vy musíte pretvoriť každú jednu z nich pomocou svojho vedomia, pozornosti a ostražitosti na krásny čin. Potom sa z obyčajných vecí môžu stať neobyčajné.

Zenového mnícha sa raz opýtali: „Čo si zvykol robievať pred tým, než si sa stal osvieteným?“

„Zvykol som rúbať drevo a nosiť vodu zo studne,“ povedal.

A potom sa ho opýtali: „Čo robievaš teraz, keď si sa stal osvieteným?“

„Rúbem drevo a nosím vodu zo studne,“ odvetil.

Pýtajúci sa ostal zmätený. „Zdá sa, že v tom nie je rozdiel.“

Majster riekol: „Rozdiel spočíva vo mne. Nie je v mojich skutkoch, je vo mne – ale keďže som sa zmenil, zmenili sa aj všetky moje činy. Zmenila sa ich dôležitosť: próza sa stala poéziou, skala sa premenila na kázeň a hmota úplne zmizla. Teraz existuje len Boh a nič iné. Život je teraz pre mňa oslobodením, nirvánou.“

ÚVOD

Človek sa rodí s neznámou, nepoznanou potencialitou. Keď príde na svet, nemá ešte svoju pravú tvár*. Musí ju nájsť. Čaká ho proces objavovania a v tom spočíva tá krása. To je rozdiel medzi bytosťou a vecou.

Vec nemá potenciál, je tým, čím je. Stôl je stolom, stolička je stoličkou. Zo stoličky nikdy nič iné nevznikne, nemá v sebe žiadnu potencialitu, týka sa len reality. Nenosí v sebe zárodok ničoho iného.

Človek nie je vec. To mu prináša všetky starosti, všetku radosť, ako aj nepokoj. Dieťa prichádza na svet ako nepopísaný list papiera, bez akýkoľvek náznakov, čo z neho bude – všetky dimenzie sú otvorené. To je prvá a základná vec, ktorú treba pochopiť, že dieťa nie je vec, ale bytosť. Ešte ňou úplne nie je, ale stane sa ňou. Je procesom a nedá sa predpokladať, kde skončí, aký bude konečný výsledok jeho životných skúseností, utrpenia, strachu, extázy a čomu sa to bude nakoniec rovnať. Konečný výsledok jeho života totiž nie je na začiatku známy. Dieťa si predsa nenosí so sebou graf. Všetci astrológovia aj veštkyne, ktoré veštia z ruky, z vás robia bláznov, pretože ich

* Pravá tvár (z angl. original face) – termín používaný v zenovom budhizme; označuje pravú prirodzenosť jednotlivca v zmysle jeho pravej identity, jeho pravú tvár, ktorá sa ukrýva za procesom pominuteľných zmien identity v jednotlivých životoch.(pozn.prekl.)

necháte. Rodičia si, prirodzene, robia starosti, čo z dieťaťa vyrastie. A ich starosti vznikajú z lásky, a tak ich môžu zneužívať všelijakí podvodníci.

Títo podvodníci dokážu predpokladať, že z dieťaťa bude to či ono. Veľmi mu neublížia, len ho proste trochu využijú. Ich predpovede sa aj tak nikdy nenaplnia. Väčší problém nastáva pri kňazoch, politikoch či pedagógoch. Politika nezaujíma, v čom sa nachádza pravý potenciál dieťaťa. Zaujíma ho len to, že toto dieťa sa stane súčasťou jeho mocenskej hry. Každé dieťa je preňho investíciou, pretože je to potenciálny priateľ alebo nepriateľ. Oplatí sa získavať si hlasy čo najskôr. Takže ešte predtým, ako sa dieťa vydá vlastnou cestou, politici ho stiahnu svojím smerom, aby si naplnili svoje túžby, čo však zabíja potencialitu v samotnom dieťati. Aj kňaz sa zaujíma, aj preňho je to investícia. Pápež bude väčším pápežom len vtedy, keď bude na svete viac katolíkov. Keby katolíci neboli, akú by mal hodnotu? Komu by na ňom záležalo? Každé novonarodené dieťa v sebe ukrýva silu, ktorú môžu zneužívať politici, kňazi...

Z dieťaťa sa čoskoro stane plnohodnotný svetoobčan – niekto by ho mal odchytiť. Malo by sa stať katolíkom, ak sa narodilo katolíckym rodičom alebo ak je, našťastie, sirotou – potom sa oň môže postarať Matka Tereza a obrátiť ho na katolícku vieru. Sú nesmierne šťastní: čím viac je na svete sirôt, tým viac Nobelových cien môžu Matky Terezy dostať. A viac sirôt znamená aj viac katolíkov. Čím viac je na svete chudobných... Môžu jednoducho konvertovať na kresťanskú vieru.

Ježiš povedal, že nielen chlebom je človek živý. To platí v súvislosti s autentickou ľudskou bytosťou, ale už to neplatí v súvislosti s masou ľudí. Pokiaľ ide o ľudské masy, hovorím vám, človek žije len a len z chleba. A existujú len masy. Kde je autentická ľudská bytosť? Títo politici, kňazi a pedagógovia nenechajú nikoho, aby bol sám sebou, aby sa stal autentickým, aby získal svoju pravú tvár, aby objavil sám seba.

Všade existujú ľudia, ktorí presadzujú v živote detí svoje osobné záujmy. A dieťa je tabula rasa, nepopísaný list papiera, pre každého je teda veľkým pokušením niečo mu vpísať do života. Rodičia by mu, samozrejme, radi vstúpili svoju vieru, kastu, filozofiu, politické presvedčenie, pretože ich dieťa by ich malo reprezentovať. Malo by byť nositeľom ich dedičstva. Ak boli po stáročia hinduistami, aj dieťa by ním malo byť, aby mohlo byť nositeľom hinduizmu pre ďalšie generácie. Rodičov nezaujíma vlastný potenciál dieťaťa

(nikoho to nezaujíma), zaujíma ich len ich vlastná investícia. A, samozrejme, investuje každý. Rodičia investujú veľmi veľa, dávajú mu život, vychovávajú ho, vzdelávajú ho, ale všetko má svoju podmienku, či sa už o tom hovorí, alebo nie, na tom nezáleží. Jedného dňa rodičia dieťaťu povedia: „Urobili sme pre teba toho toľko a teraz nastal čas, aby si robil/a to, čo od teba chceme.“ Nemusia si byť plne vedomí toho, čo skutočne robia, pretože jednoducho takto ich vychovali vlastní rodičia. Už po generácie prebieha ten istý proces. Učiteľ má záujem na tom, aby ho jeho študent reprezentoval. Učiteľ náboženstva chce, aby bol žiak modelom jeho učenia.

Chcem, aby ste si pamätali, že každý sa o dieťa zaujíma pre niečo, čo samotné dieťa vôbec nezaujíma. Ale dieťa je bezmocné, nedokáže so všetkými tými ľuďmi bojovať. Oni sú tí mocní. A ono je od nich závislé; keď z neho chcú čokoľvek vytvoriť, musí sa podriaďiť. Dieťaťu je absolútne jasné, že keby išlo proti rodičom, bolo by to neslušné, zrádzalo by ich. Tieto myšlienky mu tiež vstúpajú rodičia, kňazi a učitelia. Potom dieťa cíti vinu. Akékoľvek sebaapredzovovanie mu prináša pocity viny a všetky ambície rodičov, kňazov aj pedagógov, hoci sú len zámienkou, sa vyplácajú. Dieťa sa od útleho veku začína učiť politizovať – buď pokrytcom a bodka. Skús byť sám sebou a príde trest. Takto dieťa získa jednoduchú rovnicu a nemôžeme ho za to odsudzovať.

V lepšej spoločnosti bude každý chápať čestnosť iných, rešpektovať dokonca aj malé deti a nebude to zneužívať. Ale zdá sa, že taká spoločnosť je ešte veľmi, veľmi ďaleko, pretože ľudia stále majú svoje osobné záujmy a nedokážu zmeniť svoj spôsob myslenia, musia využívať a zneužívať druhých ľudí.

Niektó sa stane prezidentom. Nikdy by ste si nepomysleli, že sa ním stal na váš úkor, že niečo vo vás zabili a vďaka tomu sa tento muž mohol stať prezidentom krajiny. Keby sme každého nechali, aby bol takým, akým je, aby bol originálnym, nebolo by možné, aby prezidenti a premiéri, ktorí ovládajú celý svet, ničia ho už tisícky rokov a nemienia s tým prestať, pokračovali vo svojej činnosti.

S individualitami vznikne úplne nový druh spoločnosti – budú existovať komúny, nie spoločnosť. Nebudú žiadne národy, pretože to nebude treba.

Aká je potreba existencie národov? Zemeguľa je len jedna. To len na mapách kreslíte čiary a stále za ne bojujete, zabíjate a vraždíte. Je to taká hlúpa hra, že kým sa celé ľudstvo nezblázni, nie je možné uvažovať o tom, ako to

bude pokračovať. Aká je potreba existencie národov? Načo pasy, víza a hranice? Celá Zem patrí nám: človek má právo byť tam, kde len chce. Slnko nikomu nepatrí, Zem nikomu nepatrí, Mesiac nikomu nepatrí, vietor, mraky, dážď – nič z toho nikomu nepatrí. Prečo teda kresliť čiary?

Existencia národov nie je nikomu potrebná okrem politikov, ktorí národy potrebujú, pretože bez nich by nebola politika. Okrem nich národy potrebujú aj generáli, pretože bez národov by neboli vojny, a potrebujú ich aj výrobcovia zbraní, pretože bez nich by nemali čo vyrábať. Čo sa stane s vašimi zbrojárskymi podnikmi a všetkou tou energiou, ktorá sa v nich spotrebuje. Ak nejestvujú národy, neexistuje potreba vyrábať zbrane. Pre koho?

Najjednoduchším spôsobom, ako zachrániť ľudstvo, je vymazať na mape všetky hranice – len na mape, pretože na zemi neexistujú. Keď z máp jednoducho odstránite hranice, nebude žiadna tretia svetová vojna a nebude ani treba toľko armád po celom svete. Milióny ľudí nerobí nič iné, iba vľavo v bok, vpravo v bok... Keby sa na to niekto pozeral z výšky, bol by prekvapený. Prečo sa ľudia stále otáčajú doľava, doprava, potom čelom vzad, potom pochodujú, vracajú sa, rozbehnú sa – každý deň milióny ľudí na celej zemi. Určite by si pomyslel, že niečo nie je v poriadku, že treba niekde dotiahnuť skrutku alebo maticu.

Národy môžu existovať len vtedy, ak vaša osobnosť nie je pravdivá. Cirkvi a viera môžu existovať len v prípade, že nemáte svoju pravú tvár, pretože keď ju niekto má, nemá dôvod ísť za pápežom. Načo? Nemá ani dôvod ísť za učiteľom náboženstva, ani do chrámu či do synagógy. A prečo by sa mal stať moslimom, kresťanom či hinduistom? Prečo?

Keď budete mať svoju pravú tvár, budete takí spokojní a budete sa cítiť tak ohromne naplnení, že nebudete mať žiadny dôvod niečo hľadať, pretože to už budete mať.

Ale títo ľudia vám nedovolia to nájsť. Budú odvádzať vašu pozornosť, a to z jediného prostého dôvodu, že majú svoje vlastné ciele, vlastné nápady a vy sa pre ne musíte obetovať. Politici vás obetujú svojej politike. Cirkev vás obetuje svojmu druhu politiky. Nikto sa o dieťa naozaj nezaujíma, a to z jednoduchoho dôvodu: dieťa treba formovať podľa istého vzoru, ktorý funguje v spoločnosti, v národe, v konkrétnej ideológii. Každého obetujú nejakej hlúpej ideológii, teológii, politike, náboženstvu. Preto odvádzajú pozornosť ľudí od toho, čo hľadajú.

Ale u detí je to možné jednoducho preto, že deti ešte nevedia, kto z nich vyrastie. Dieťa je prirodzene závislé od svojich rodičov, od starších, od tých, ktorí vedia viac. Ešte nevie, že to nie je pravda, že sú spolu na jednej lodi, že títo ľudia sú rovnako nevedomí ako ono. Jediný rozdiel medzi nimi spočíva v tom, že dieťa je navyše nevinné. Títo ľudia sú prefíkaní, ale neznajú veci a len pomocou svojej prefíkanosti zakrývajú svoju nevedomosť múdrosťou, ktorú od niekoho prevzali. A nikto sa nepýta: Všetko, čo viete, sú vaše vlastné vedomosti? Ak nie, nevšímajte si ich, nemajú pre vás žiadnu hodnotu. Túžite po tom, čo robíte? Naozaj pri tom počujete volanie vo svojom srdci? Ak to tak nie je, nepremárnite tým už ani chvíľu.

A ľudia stále robia veci, do ktorých ich nútia iní – a tí ich aj naďalej budú nútiť. Je veľmi nepravdepodobné, že by rodičia prestali nútiť svoje deti, aby boli odzrkadlením rodičovských predstáv, že by im učitelia prestali vnucovať všetko, čo „vedia“, akoby naozaj vedeli. Budú naďalej predstierať, že vedia.

To je pointa, ktorú chcem, aby ste si všimli. Doteraz ste akceptovali všetko: všetko, čo vám povedali, ste prijali. Musíte sa začať pýtať, musíte začať pochybovať. Nebojte sa autorít – tie neexistujú. Krišna, Kristus, Mohamed alebo Mahavíra – nikto z nich nie je autoritou. A ak aj áno, tak sú autoritami sami pre seba, nie pre vás.

Ak sa jedného dňa rozhodnete zistiť pravdu o svojej pravej tvári, stanete sa sami sebe autoritou. Ale nebudete autoritou pre nikoho iného. Nikto nemôže byť autoritou pre iných. Celá predstava existencie autorít musí zmiznúť zo sveta.

Áno, ľudia sa môžu deliť o svoje skúsenosti, ale to nie je otázka autority. Nechcem vám nič vnucovať – ani jedno slovo, ani jeden pojem. Mojm cieľom je nejako vás upozorniť, aby ste si dali pozor na všetky autority. Hneď ako zistíte, že sa vo vašej blízkosti nejaká nachádza, oslobodte sa od nej. Skoncujte so všetkým, čo vám niekto vnútil, a vaša pravá tvár sa začne objavovať.

Neviete a ani si nemôžete vedieť predstaviť, aká bude vaša pravá tvár, aké bude vaše pravé ja. Budete to vedieť až vtedy, keď budete stáť tvárou v tvár sami sebe, keď už nebude existovať žiadna prekážka a ostanete úplne sami.

V tej samote rozkvitli všetky kvitnúce bytosti.

Veľa bytostí nekvitne. Len raz za čas... Je to tak trochu zvláštna tragédia, že sa narodí milióny ľudí a len raz za čas niekto z nich rozkvitne. Z toho

dôvodu tvrdím, že neexistuje žiadny záhradník, žiadny Boh, ktorý by sa rozhlíadal, dával by na nás pozor, staral sa o nás. Ako by inak bolo možné, že sú milióny stromov a len jeden zakvitne? Jar prichádza a odchádza a len jeden strom zakvitol; ďalšie milióny ostali neúrodné, plané. Čo to je za záhradníka, ktorý sa takto stará o záhradu? Toto je dostatočný dôkaz, že žiadny záhradník, žiadny Boh neexistuje. Ale to neznamená, že by sa z vás mali stať pesimisti. Vlastne vám to ponúka nový rozmer – vy sami musíte byť svojimi záhradníkmi. Preto je dobré, že neexistuje Boh, lebo vďaka tomu môžete byť vlastnými záhradníkmi. Avšak potom aj celá zodpovednosť leží na vašich pleciach a nemôžete nikoho z ničoho obviňovať.

Odstraňujem z celej tejto záležitosti Boha, aby ste toho starého chudáka nemohli z ničoho viniť: stvoril svet, stvoril to či ono... Snímam z neho akúkoľvek vinu – neexistuje. Vytvorili ste si ho len preto, aby mohol niesť za vás zodpovednosť. Prevezmite si ju späť.

Prijmite svoju samotu. Prijmite svoju nevedomosť. Prevezmite za seba zodpovednosť a potom uvidíte zázrak, ktorý nastane. Jedného dňa sa náhle uvidíte v úplne inom svetle, uvidíte sa tak, ako ste sa predtým nikdy nevnímali. V ten deň sa skutočne narodíte. Celý čas predtým bol len predpôrodným procesom.

KAPITOLA 1

CESTA ĽUDSKOSTI

Človek je jediná vedomá bytosť na zemi a to mu môže priniesť slávu alebo utrpenie. Záleží len na vás, či to bude jedno alebo druhé. Vedomie je dvojsečná zbraň. Dostali ste do rúk niečo také hodnotné, že ani neviete, čo s tým teraz máte robiť. Je to podobná situácia, ako keď dieťa zvierá meč vo svojich rukách. Môže byť použitý správne, môže ochrániť, ale aj ublížiť. Môže sa stať požehnaním, ale aj prekliatím – záleží len na tom, ako ho použijete.

*Tvrdíte, že život sám o sebe je taký uspokojujúci,
taký zmysluplný, taký blažený – tak potom
prečo sa človek cíti tak mizerne?*

Život je uspokojujúci a napĺňajúci, ale človek stratil kontakt so životom. Stal sa príliš sebavedomým. To sebavedomie funguje ako bariéra, a hoci človek pôsobí ako živý, naozaj takým nie je. Sebavedomie je choroba.

Vtáky sú šťastné, stromy sú šťastné, mraky a rieky sú šťastné, ale nemajú žiadne sebavedomie. Sú len jednoducho šťastné, hoci o tom nevedia.

Budha je šťastný, Krišna je šťastný, Kristus je šťastný, ale sú zároveň čistým vedomím. Sú šťastní, ale nevedia o tom.

Medzi nevedomou prírodou a vedomými bytosťami existuje istá podobnosť. Ani nevedomá príroda, ani vedomé bytosti nemajú svoje ja. Človek tu

stojí niekde uprostred. Už nie je živočíchom ani stromom, ani skalou a ešte nie je budhom*. Nachádzať sa uprostred je trápením.

Len nedávno mi jeden človek napísal: „Osho, nechcem sa stať sannjásinom**, nechcem sa stať superčlovekom ako Budha alebo Kristus. Jednoducho chcem byť len človek. Pomôž mi stať sa ním.“

To je prehnane ambiciózne a navyše to nie je možné. Nedá sa byť iba človekom. Skúste to pochopiť. Pretože to je také isté, akoby ste hovorili: „Chcem zostať v procese, v centre.“ Človek nemôže byť stav, je vždy len procesom. Ak napríklad dieťa povie – „Nechcem byť tínedžerom, nechcem byť starý/á.“ –, je to možné?

Z dieťaťa sa už začal stávať tínedžer, *už je* v procese. Detstvo nie je stav, nemôžete v ňom zostať, nemôžete sa naň viazať, je to proces. Detstvo už plynie a mladosť prichádza. A tá istá situácia je s mladosťou. Nech by ste sa akokoľvek snažili ostať mladými, vaša snaha je vopred odsúdená na zánik, pretože mladosť sa už premenila na dospelosť.

Ak by ste chceli byť iba človekom, žiadate nemožné. Je to prehnane ambiciózne. Je jednoduchšie stať sa budhom. Je jednoduchšie stať sa bohom. Ale chcieť iba zostať človekom, to je nemožné, pretože ľudstvo je cesta, plavba, púť. Je to proces, nie stav. Nemôžete zostať byť človekom. Ak sa budete o to príliš snažiť, nanajvýš sa stanete neľudským. Začnete upadať. Ak nebudete napredovať, budete spiatočnícki..., ale niekam smerovať proste musíte. Nemôžete zostať statickí.

Byť človekom jednoducho znamená byť v procese premeny na božskú bytosť. Boh je cieľom. Byť človekom, to je len cesta, spôsob. Cesta nikdy nemôže byť trvalá, nemôže trvať večnosť. Inak by to bolo veľmi únavné. Inak by ste nikdy nedosiahli svoj cieľ a boli by ste stále iba na ceste, na ceste, na ceste.

Dúfať je ľudské. Ale to znamená dúfať, že dokázate presiahnuť vlastné schopnosti. Dúfať znamená veľmi túžiť. Znamená to veriť, že dokázate prekonať hranice rozumového a zmyslového poznania. To je skutočný stav ľudskej bytosti – stále niečo prekonáva, kráča, ide... niekde sa nachádza cieľ.

* Termín budha označuje v budhizme človeka, ktorý dosiahol stav osvietenia a vďaka tomu zavŕšil kolobeh reinkarnácie. (pozn. prekl.)

** Sannjásin – osoba, ktorá dodržiava sannjásu, asketickú životnú etapu v rámci hinduistického systému ášrame. (pozn. prekl.)

Ten človek, ktorý ma požiadal o pomoc, musí byť krásnym človekom, vlastne už je pripravený na sannjásu – ale nerozumie tomu, čo hovorí.

Človek je nešťastný, pretože musí byť nešťastným. Nie je to vôbec vaša chyba ani to neznamená, že by ste boli chybní. Byť človekom znamená byť nešťastným, pretože to zároveň znamená byť niekde v strede – ani tam, ani tu, ale visieť v limbe. A práve z toho napätia vzniká utrpenie.

Stratili sme jediný domov – ten domov, kde vtáky stále spievajú, kde sa zvieratá stále pohybujú a stromy kvitnú – rajsčú záhradu. Ten jediný domov sme stratili. Adam bol vyhnaný; z Adama sa stal človek. Keď bol v rajskej záhrade, bol živočíchom, nebol to Adam, nebol to človek. Boh ho vyhnal z raja. To samotné vypovedanie sa stalo ľudskosťou.

Keď človeka vyženú z jedného domova, môže si hľadať iný – väčší, vyšší, hlbší, lepší. Keď človek stratí domov, ostane nostalgia; človek sa chce stať zvieratom. Na tú rajsčú záhradu je veľmi ťažké zabudnúť, bola taká krásna. A existujú aj situácie, keď sa správame ako zver – vo veľkom hneve, v násilí, vo vojne. To je potešenie, ktoré nám prináša zlosť.

Prečo nedokážete v hneve pociťovať šťastie? Prečo prichádza nával energie, keď niečo ničíte? Prečo vyzerajú ľudia v čase vojny šťastnejší, zdravší, bystrejší a inteligentnejší – akoby život už nebol nudný. Čo sa stalo? Človek v nás ustúpil. Stalo sa z neho znovu zviera, hoci len na pár dní, na pár mesiacov. Vtedy zabúda na zákony, na ľudskosť, na Boha. Necháva ustúpiť vedomie o sebe samom, stáva sa nevedomým a vraždí, zabíja, znásilňuje – vo vojne je všetko dovolené. Preto človek stále potrebuje vojny. Každých desať rokov sa rozpúta veľká vojna a tie malé sa ťahajú neprestajne. Inak by bolo pre človeka ťažké žiť.

Z človeka sa stáva opilec alebo drogovu závislý. Pomocou narkotík sa pokúša získať späť stratený domov, stratený raj. Keď ste pod vplyvom LSD, ste späť v záhradách Edenu – cez zadný vchod. LSD je tým zadným vchodom do rajskej záhrady. A život sa znovu zdá byť psychedelický a farebný. Stromy znovu žiaria, ako ich museli vnímať Adam a Eva, ale aj vtáky, tigre a opice. Tá žiarivosť je obsiahnutá v zelenej farbe. Všetko vyzerá tak krásne. Už nie ste človekom, nechali ste ho v sebe ustúpiť. Donútili ste človeka v sebe, aby sa vzdialil a z toho vzniká obrovský sklon človeka k pitiu alkoholu a užívaniu drog. Od úplných počiatkov histórie ľudstva sa človek snažil získať drogy. Vo védach sa to nazýva soma, dnes to volajú LSD, ale nie je medzi tým rozdiel. Kedysi to bola ganja, bhanga, dnes je to marihuana a iné veci, ale stále je to to isté.

Pomocou chemických látok sa človek v nás môže vzdialiť, ale reálne nie. Človek sa nemôže vrátiť v čase, nedá sa to. Musíme iba napredovať.

Nemôžete cestovať späť v čase. Neexistuje spiatočka. Keď Ford vyrobil prvé auto, tiež nemalo spiatočnú rýchlosť. Len neskôr si uvedomili, že je bez nej ťažké vracieť sa domov. Človek si musel robiť veľké zachádzky, najazdil zbytočné kilometre a až potom mohol zaparkovať doma. Neskôr pridali do auta spiatočnú rýchlosť ako dodatočné vylepšenie. Ale predtým nebola žiadna spiatočka, nemohli ste cívať.

Človek vždy o tom sníval a fantazíroval. Existujú sci-fi príbehy o tom, ako človek cestuje v čase. H. G. Wells vymyslel vo svojej knihe stroj času, do ktorého si človek sadne, zaradí spiatočku a začne cestovať do minulosti. Ste mladí, stanete sa dieťaťom, potom bábätkom a nakoniec ste iba plod v maternici. Začali ste cestovať do minulosti. Až na to, že stroj času neexistuje. Je iba v hlavách spisovateľov, vo fantázii.

Cestovať späť v čase nie je možné. Jestvuje len jediná možnosť – kráčať vpred.

Človek musí trpieť. Existujú len dve možnosti – buď zariadiť, aby bolo cestovanie do minulosti možné, alebo presiahnuť ľudskosť. Ľudskosť je most. Nemôžete na ňom postaviť dom. Môžete ho iba prejsť. Nedá sa na ňom žiť.

Keď dal mogulský panovník Akkbar Veľký postaviť mesto Fátehpur-Síkrí, požiadal svojich radcov, aby našli niečo, nejakú mravnú zásadu, ktorú umiestnia na most spájajúci mesto so zvyškom sveta. Pátrali, hľadali a našli Ježišovo tvrdenie. Nenachádza sa v Biblii, musí pochádzať z iného zdroja, pravdepodobne od súfistov. Na Akkbarovom dvore ich bolo veľa. To tvrdenie znie: „Svet je ako most – nestavajte na ňom dom.“ A na tom moste je toto tvrdenie umiestnené dodnes, to je krásne. Tak to je.

Ľudskosť je most. Nepokúšajte sa byť iba človekom, inak sa stanete neľudským. Snažte sa stať superčlovekom – to je jediný spôsob, ako byť človekom. Pokúste sa stať bohom – to je jediný spôsob, ako byť bohom. Neexistuje iný spôsob. Dávajte si vysoké ciele, len tak budete rásť.

A človek je rastúcim fenoménom, je to proces. Ak nemáte žiadny cieľ, prestanete rásť. Zaseknete sa, budete stagnovať a budete vyčerpaní životom. To sa stalo miliónom ľudí na svete. Pozrite sa im do tváre – sú ako zombie, akoby spali alebo boli zdrogovaní či zhúlení.

Čo sa deje v srdciach týchto ľudí? Nie je v nich žiadna sviežosť, životaschopnosť, nemajú životnú iskru, chýba im zápal... nuda. Čo sa im to deje? Niečo im uniklo. Niečo im chýba. Nenapĺňajú si svoju úlohu, pre ktorú boli stvorení, nenapĺňajú svoj osud tak, ako by mali.

Človek je tu na to, aby sa stal superčlovekom. Nech je to vašim cieľom. Len vtedy budete schopní byť človekom a budete vyrovnaní.

Čím viac sa budete meniť na superčloveka, tým častejšie si budete uvedomovať, že už netrpíte a nepocítujete žiadnu úzkosť. Čoskoro sa objavia púčiky a nastane veľká radosť. Vzápätí príde rozkvitnutie. Môžete čakať, môžete dúfať, môžete snívať.

Keď nikam nesmerujete, keď sa iba snažíte byť človekom, potom rieka prestane plynúť. A potom nevteká do oceánu. Pretože splynúť s oceánom znamená túžiť po tom, aby sa človek oceánom stal. Aký by inak malo zmysel plynúť smerom k oceánu? Znamená to splynúť s ním, stať sa ním.

Zbožnosť je cieľ. Môžete byť človekom len vtedy, ak sa budete usilovne, zo všetkých síl snažiť, aby ste sa stali božskými. Vo všetkej tej snahe začne vaša ľudskosť žiariť. Vo všetkej tej snahe ožijete.

Život je napĺňajúci, ale nie ste s ním v kontakte. O starý kontakt ste prišli a nový ešte nebol vytvorený. Ste v procese transmisie, preto ste takí jednotvární, preto vám život pripadá taký obyčajný, smutný, nudný, dokonca zbytočný.

Jean-Paul Sartre povedal: Človek je zbytočná vášeň – márna, bezmocná vášeň, zbytočne si robí starosti so životom, ktorý je beztak prázdny... Život je bezvýznamný. Čím viac sa uzatvárate sami do seba, tým bezvýznamnejší bude váš život. Potom sa budete cítiť nešťastní. Vzápätí si vaše trápenie vyberie svoju daň.

Keď ste šťastní, ste obyčajní, pretože byť šťastný je prirodzené. Človek sa stane neobyčajným až vtedy, keď sa cíti biedne. Nie je nič zaujímavé na tom, keď je človek šťastný – stromy sú šťastné, vtáky sú šťastné, zvieratá môžu byť šťastné a takisto aj deti. Čo je na tom také zvláštne? Je to iba zvyčajná vec v existencii bytostí. Existencia je vlastne vytvorená z takých vecí, ako je pocit šťastia. Len sa pozrite! Vidíte tie stromy? ... také šťastné. Počujte spievať tie vtáky? ... tak šťastne. Na šťastí nie je nič zvláštne. Je to veľmi obyčajná vec.

Býť blažený znamená byť absolútne obyčajným. Naše ja, naše ego nám to nedovolí. Preto ľudia toľko rozprávajú o svojom trápení. Robí ich to vtedy zaujímavými. Neprestajne hovoria o svojich chorobách, bolestiach hlavy, o svojom žalúdku, o tom aj o hentom. Všetci ľudia sú svojím spôsobom hypochondri.

A keď vám niekto neverí, že máte naozaj starosti, cítite sa zranení. Ak niekto s vami súcíť a verí vášmu trápeniu, dokonca aj vašej prehnanej verzii o ňom, cítite sa nesmierne šťastní. Je to síce hlúpe, ale treba to pochopiť.

Vaše trápenie vás robí zaujímavými. Vaše trápenie vás robí sebeckejšími. Utrápený človek môže mať koncentrovanejšie ego než niekto, kto je šťastný. Šťastný človek v skutočnosti nemôže mať ego, pretože môže byť šťastný len vtedy, keď ho nemá. Čím menej ega – tým viac šťastia; čím viac šťastia – tým menej ega. Rozplývate sa vo vlastnom šťastí. Nemôžete žiť a byť šťastní; existujete len vo svojom trápení. V šťastí sa môžete rozplynúť.

Pozorovali ste niekedy nejakú chvíľku šťastia? V šťastí nejestvujete. Keď ste zamilovaní – nejestvujete. Ak sa vám niekedy láska usídlila v srdci, čo i len na moment, nejestvujete. Keď pozorujete nádherný východ slnka alebo spln mesiaca, či tiché jazero, prípadne lotosový kvet, náhle nejestvujete. Tam, kde je krása, nejestvujete. Tam, kde je láska, nejestvujete.

Keď niekoho počúvate a veríte tomu, čo hovorí, jednoducho v tom momente zmiznete. Nejestvujete, je tu len pravda. Kedykoľvek je tu niečo spoza druhej strany, nejestvujete; musíte tomu vytvoriť priestor. Jestvujete len vtedy, keď je tu trápenie. Žijete len vtedy, keď je tu lož. Existujete len vtedy, keď niečo nie je v poriadku. Len vtedy, keď vás tlačí topánka.

Keď topánka sedí perfektne, nejestvujete. Keď vám sedí obuv, zabudnete na nohu aj na topánku. Keď vás nebolí hlava, akoby ste ju nemali. Ak ju chcete cítiť, musí vás bolieť, tak to proste chodí.

Jestvovať znamená trpieť. Byť šťastný znamená nejestvovať. Preto Budha hovorí, že nejestvuje *ja*. Vytvára vám cestičku, aby ste dosiahli stav blaženosti. Keďže hovorí, že nie je žiadne ja, môžete sa ho vzdať. Je jednoduché vzdať sa niečoho, čo neexistuje. Je jednoduché niečoho sa vzdať, keď rozumiete tomu, že to nie je, že je to len predstava.

Jedného dňa rozprával mulla Nasreddin v taverne priateľovi o svojej rodine: „Deväť chlapcov,“ povedal, „a všetci sú dobrí okrem Abdula. Ten sa naučil čítať.“

Keď sa človek naučí čítať, nastáva problém – formuje sa *ja*. Na vidieku sú ľudia šťastnejší. Majú bližšie k zvieratám než ľudia z veľkomiest – tí sú od nich príliš vzdialení. Domorodci v primitívnych spoločenstvách sú šťastnejší.

Majú bližšie k stromom a k prírode než ľudia z Londýna, Tokia, Bombaja či New Yorku. Stromy zmizli, ostali len asfaltové cesty – absolútne falošné – a betónové budovy, a to všetko vytvorené človekom.

Keby vlastne prileteli nejakí návštevníci z vesmíru do Bombaja, New Yorku, Tokia alebo Londýna, nenašli by tam žiadne stopy po Bohu. Všetko vytvoril človek. Keď sa pozeráte na Tokio alebo Bombaj, mohli by ste si pomyslieť, že to človek stvoril svet. Betónové budovy, asfaltové cesty, technológie – všetko vytvorené človekom. Čím viac sa vzdľužete prírode, tým viac sa vzdľužete šťastiu... a tým viac sa učíte čítať.

Boh vykázal Adama, pretože ochutnal jablko zo stromu poznania – začal sa učiť čítať. Boh ho vyhodil a Adam získal veľké znalosti. Múdry človek istotne musí trpieť viac. Trápenie sa vyskytuje vždy v presnom pomere k múdrosti.

Mať vedomosti neznamená vedieť. Vedenie je nevinné, mať vedomosti, to je prefíkanosť. Pre vzdelaného človeka je veľmi ťažké, aby nebol prefíkaný. Je to takmer nemožné, pretože celý proces vzdelávania je ľstivý. Vzdelávanie súvisí s logikou, nie s láskou. Človek sa vzdeláva pre pochybnosti, nie pre dôveru. Vzdelanie má človeka pripraviť na to, aby bol podozrievavý, nie dôverčivý. A vzdelanie je aj to, že sa vás každý snaží oklamať, takže sa musíte mať na pozore. A prv než vás niekto podvedie, podvedte ho najprv vy – pretože to je jediný spôsob, ako to môže fungovať.

Machiavelli povedal, že najlepšia obrana je útok. Vidíte, všetky vlády na svete nazývajú svoje vojenské organizácie, armády „obranou“. Sú to prípravy na útok, ale oni to nazývajú „obrana“. Dokonca aj Hitler nazýval svoju armádu „obranou“. Nikto za celú večnosť nikdy nepovedal: „Útočím.“ Hovorია: „Bránime sa.“ Všetci nasledujú Machiavelliho. Všetci rešpektujú Mahávíru, Mohameda, Mojžiša, ale nasledujú Machiavelliho. Keď ide o úctu, choďte do chrámu alebo si prečítajte Bibliu. Pokiaľ však ide o skutočný život, prečítajte si *Vladára* od Machiavelliho, prečítajte si Čánakju.

V Dillí, hlavnom meste Indie, existuje štvrť, kde žijú politici. Nazýva sa *Čánakja Puri* – mesto Machiavelliho. Čánakja bol indický Machiavelli, bol dokonca nebezpečnejší. Čím viac vzdelaných ľudí existuje, tým bude viac prefíkaných machiavellistov.

Keď Machiavellimu vyšla kniha *Vladár*, myslel si, že ho začnú pozývať všetci európski králi, že získa vysokú pozíciu na dvore ako kráľovský radca. Ale nikto ho nepozýval. Knihu si prečítali, držali sa jeho rád, ale Machiavelliho

nikto nepozval. Bol prekvapený. Pátral po dôvode. Potom pochopil, že tí, ktorí si prečítali jeho knihu, sa ho začali obávať. Bol taký ľstivý, že zveriť mu nejaký vysoký post by bolo nebezpečné. Keby sa držal svojej vlastnej knihy, bol by zničil kráľa, bol by ho zvrhol. Skôr či neskôr by sa sám stal kráľom. Ale žil ako biedny človek a nikdy v živote sa nedostal do vysokej funkcie.

Vzdelanie vás robí prefikanejšími. A, samozrejme, prináša vám viac trápenia. Byť zbožný znamená zbaviť sa všetkých tých nezmyslov. Zbožný človek sa musí naučiť, ako zabudnúť na to, čo vie, ako sa dostať späť do stavu nevedomosti. Nech vás svet predurčil na čokoľvek, musíte sa toho vzdať. Inak ste v pasci. Človek sa trápi preto, že sa chytil do vlastnej pasce. Musí sa z nej dostať a jediné, čo mu môže pomôcť, je vzdialená hviezda.

Možno Boh neexistuje. Ale preto sa neobávam. Potrebujete ho však, potrebujete nejakú vzdialenú hviezdu, aby ste kráčali vpred. Možno keď raz dorazíte do cieľa, nenájdete tam Boha, ale vtedy sa ním stanete. Keď sa pokúsíte dosiahnuť na tú hviezdu, budete rásť.

Človek sa trápi, pretože sa naučil, ako to robiť. Ego je toho základom. Človek sa trápi, pretože blaženosť a šťastie sú tak jasne na dosah ruky – to je zdrojom všetkých problémov.

Keď som prvýkrát stretol mullu Nasrredina, stalo sa to takto: Videl som ho chytať ryby na jazere. Predtým som o ňom nepočul. Pozoroval som ho. Prešli hodiny a on nechtyl ani jedinú rybu. Opýtal som sa ho: „Čo tu robíte? Neďaleko je ďalšie jazero a je plné rýb. Vy to neviete?“

„Viem,“ odvetil, „v tom jazere je tak veľa rýb, že tam takmer nemôžu plávať. To jazero je naozaj plné rýb.“

„Tak ale prečo potom sedíte tu? Nevidím tu vôbec žiadne ryby.“

Povedal: „Tu je dôvod, prečo tu sedím. Aký by malo zmysel chytať ryby v tom druhom jazere? To dokáže hocikto. Ale chytiť rybu tu, to je niečo!“

To ego chodíeva chytať ryby na jazero, kde nie sú ryby. To, čo je jasné, čo je na dosah ruky, to nie je príťažlivé. Preto potrebujeme Boha. Boh je tu, je práve vo vašom okolí. Je to práve ten vzduch, ktorý dýchate. Je to práve náš život. Je to oceán, v ktorom žijeme, rodíme sa a splývame s ním. Ale je tak blízko, žiadna vzdialenosť. Ako ho len pocítiť?